

Remissvar – Lokal kemikalieplan för Trelleborgs kommun, MH-2021-323

Den lokala kemikalieplanen är framtagen för att uppfylla det *nationella miljö kvalitetsmålet Gifrfri miljö* och målen i *Trelleborgs kommuns miljömålsprogram 2021-2030*. *Trelleborgs kommuns Hållbarhetspolicy* och de *Globala miljömålen* har också anknytning till kemikalieplanen. Den lokala kemikalieplanen finns med som en åtgärd kopplad till mål 7 i kommunens miljömålsprogram.

Den lokala kemikalieplanen ska vara ett verktyg och ett medel för att minska tillförseln och exponeringen av miljö- och hälsofarliga kemiska ämnen till människor, luft, mark och vatten i Trelleborgs kommun. Planen är uppbyggd kring följande inriktningsmål:

1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska.
2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska.
3. Förvaltningarnas och de kommunala bolagens samt allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka.
4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag ska öka.
5. Samverkan mellan förvaltningarna och de kommunala bolagen ska öka.
6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka.

Till varje inriktningsmål hör ett antal effektmål och till varje effektmål hör ett antal åtgärder. Ansvariga nämnder och bolag specificeras för respektive effektmål.

För att föra arbetet med den lokala kemikalieplanen framåt föreslås en organisation bestående av en styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp. Styrgruppen utgörs av kommunstyrelsens arbetsutskott. Ledningsgruppen består av representanter från samtliga förvaltningar och bolag, samt intresseföreningar i kommunen. Som representant från bildningsförvaltningen föreslås förvaltningschefen *eller* annan tjänsteperson. Arbetsgruppen består av tjänstepersoner från samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunledningsförvaltningen.

Yttrande

Tidigare yttrande avseende kommunens miljömålsprogram

I bildningsnämndens remissyttrande avseende *Miljömålsprogram för Trelleborgs kommun – Lokala miljömål 2021-2030*, framfördes bl.a.:

”Bildningsnämnden vill inledningsvis understryka vikten av att kommunens samlade styrdokument, i form av policys, riktlinjer, program, handlingsplaner etc., samordnas på ett sådant sätt att det blir lättöverskådligt för respektive nämnd vad som åligger den egna verksamheten, och att samma eller motsvarande mål inte bör följas upp i flera olika sammanhang. I den utsträckning mål ändå följs upp i flera olika sammanhang bör målformuleringar och indikatorer samordnas, för att undvika merarbete för verksamheterna i uppföljningen. Det bör räcka att verksamheterna rapporterar utfall/resultat vid ett tillfälle.

För att det ska bli tydligt vad som förväntas av respektive nämnd bör omfattningen på kommunens olika styrdokument hållas nere. Mål och åtgärder bör väljas väl och inte vara för många, för att ge största möjliga effekt och för att arbetet inte ska ta fokus från kärnuppdraget. Det bör därutöver tydliggöras vilken nämnd eller vilket bolag som är ansvarig för olika åtgärder, och vid behov vilka nämnder/bolag som förväntas medverka/bidra i genomförandet. Modellen att peka ut alla nämnder/bolag som är berörda eller kan vara berörda av en åtgärd som ansvariga bör undvikas, eftersom det kan skapa otydlighet kring vad som förväntas av respektive nämnd/bolag och vem som har ansvar för att åtgärder blir genomförda. Ansvar för olika åtgärder bör så långt som möjligt överensstämma med de ansvarsområden som nämnderna och bolagen har annars, ex. enligt nämndernas reglementen.”

Vidare framfördes:

”Mot bakgrund av ovan synpunkter anser bildningsnämnden att förslaget till miljömålsprogram är omfattande, och att det bör övervägas om omfattningen kan minskas. Innan beslut fattas om en målformulering med tillhörande åtgärdsförslag, ex. kring att någonting ska bli bättre eller att en viss nivå inom ett område ska uppnås, bör det säkerställas att området behöver prioriteras. Att ett område prioriteras kan innebära ett minskat fokus på andra områden. Bildningsnämnden ser vidare ett generellt behov att se över föreslagna åtgärdsförslag med avseende på vilka nämnder/bolag som ska vara ansvariga för genomförandet och vilka nämnder/bolag som kan behöva medverka i ett genomförande.”

Övergripande synpunkter med hänsyn till bildningsnämndens tidigare yttrande

Bildningsnämnden kan inledningsvis konstatera att kemikalieplanen, precis som miljömålsprogrammet, är ett omfattande dokument. Även i det här fallet anser bildningsnämnden att det bör övervägas om omfattningen kan minskas. Även om bilagorna 3 och 4, dvs. sammanställningen av mål och åtgärder samt handlingsplanen för den lokala kemikalieplanen, på ett förhållandevis bra sätt anger vad som ska göras, så behöver läsaren söka i planen för att ex. få en närmare förklaring av åtgärderna. Omfattningen på planen och de tillhörande bilagorna samt

de många kopplingarna till andra styrdokument bidrar till att planen blir svårare att ta till sig, vilket i sig kan bli ett hinder i det fortsatta arbetet utifrån planen.

Det tycks också fortsatt vara så att motsvarande åtgärder kan finnas med för genomförande och uppföljning enligt olika kommunala styrdokument. Ex. fanns det även i miljömålsprogrammet med att *Lokal kemikalieplan ska fastställas, antas i KF, implementeras och följas upp*, att *Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola ska följas*, att *Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas ska ske*, att *Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas* och att *Handlingsplan för att minska spridning av mikroplaster ska implementeras och följas upp årligen till KF* (åtgärder som nu även finns med i kemikalieplanen – se vidare nedan). Bildningsnämnden vill i det sammanhanget även fortsatt understryka vikten av att kommunens samlade styrdokument, i form av policys, riktlinjer, program, handlingsplaner etc., samordnas på ett sådant sätt att det blir lättöverskådligt för respektive nämnd vad som åligger den egna verksamheten, och att samma eller motsvarande mål och åtgärder inte bör följas upp i flera olika sammanhang.

Kopplat till tidigare framförd synpunkt att respektive nämnds och bolags ansvar för olika åtgärder behöver tydliggöras, så finns det även när det gäller kemikalieplanen utrymme för förtydliganden. Här anges ansvar på effektmålsnivå men det är inte självklart att en nämnd eller ett bolag, ex. bildningsnämnden, har ett ansvar i genomförandet av samtliga åtgärder som är kopplat till det aktuella effektmålet (se vidare nedan under respektive effektmål).

Synpunkter på respektive effektmål med tillhörande åtgärdsförslag

Nedan listas de effektmål med tillhörande åtgärder där bildningsnämnden är utpekad som ansvarig nämnd. Bildningsnämndens synpunkter lämnas i anslutning till respektive effektmål.

Effektmål 1b – Barns exponering för farliga kemiska ämnen ska ha minskat med 50 procent från år 2022 till år 2030.

Åtgärder:

1. Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola.
2. Kommunikation och information till föräldrar.
3. Giftfria skolor och förskolor.
4. Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas. OBS! Finns med i planen men inte i sammanställningen i bilaga 3.
5. Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas. OBS! Finns med i planen men inte i sammanställningen i bilaga 3.

Synpunkter:

Arbetet med *Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola* är redan reglerat. Bildningsnämnden är positiv till samordning av arbetet och

uppföljningen av olika åtgärder inom miljöområdet. Här ser bildningsnämnden dock en risk att arbetet kommer diskuteras och följas upp i flera olika sammanhang. Bildningsnämnden ser inget behov att följa upp handlingsplanen inom ramen för arbetet med kemikalieplanen.

När det gäller *Kommunikation och information till föräldrar* så bör ansvaret ligga på kommunstyrelsen genom kommunikationsenheten. Därutöver kan bildningsnämndens verksamheter behöva medverka i arbetet.

När det gäller *Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård* menar bildningsnämnden att de krav som ställs på lokalvården enligt gällande regelverk, bör säkerställas genom avtal/överenskommelser med tekniska serviceförvaltningens lokalvårdsverksamhet. Lokalvården följs även upp i samhällsbyggnadsnämndens regelbundna tillsyn. Precis som när det gäller miljömålsprogrammet så ser bildningsnämnden inget behov av att följa upp lokalvården inom ramen för arbetet med kemikalieplanen.

Effektmål 1c – Plast i miljön ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Åtgärder:

1. Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster och annat mikroskräp i Trelleborgs kommun – Projekt mikroplaster.
2. Riktlinjer för syntetiska beläggningar.
3. Upphandlingen fri från mikroplast.
4. Bevaka utveckling och användning av syntetiska nanopartiklar.

Synpunkter:

Arbetet med *Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster* är redan reglerat. Bildningsnämnden är positiv till samordning av arbetet och uppföljningen av olika åtgärder inom miljöområdet. Här ser bildningsnämnden dock en risk att arbetet kommer diskuteras och följas upp i flera olika sammanhang. Bildningsnämnden ser inget behov att följa upp handlingsplanen inom ramen för arbetet med kemikalieplanen.

När det gäller *Riktlinjer för syntetiska beläggningar* så bör ansvaret inte ligga på bildningsnämnden. Detsamma gäller *Upphandlingen fri från mikroplast* och att *Bevaka utveckling och användning av syntetiska nanopartiklar*. Ansvaret när det gäller krav som ska beaktas i upphandlingar bör åvila kommunstyrelsen genom upphandlingsverksamheten. Därutöver är frågan om detta inte redan hanteras, eller bör hanteras, och följas upp inom ramen för *Projekt mikroplaster*.

Effektmål 1e – Riskerna vid hanteringen av kemiska produkter och varor ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Åtgärder:

1. Förvaltningarna och kommunala bolagen ska ta fram säkerhetsdatablad på samtliga hanterade kemiska produkter och varor.

Synpunkter:

Bildningsnämnden har inga synpunkter.

Effektmål 2a – Innehållet av farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor som används i kommunens förvaltningar och bolag ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030. Detta innebär att kemiska produkter innehållande utfasningsämnen, riskminskningsämnen, SVHC-ämnen på kandidatförteckningen samt hormonstörande ämnen enligt SIN-listan ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030.

Åtgärder:

1. Kemikalieförteckningar och utfasning.
2. Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.
3. Kommunal databas för farliga ämnen.

Synpunkter:

Ansvar för att bygga upp en *Kommunal databas för farliga ämnen* bör inte ligga på bildningsnämnden. Bildningsnämndens verksamheter kan däremot behöva medverka i arbetet. I övrigt har bildningsnämnden inga synpunkter.

Effektmål 3a – Förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka kunskapen om kemikalier och dess skadeverkningar genom att arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun.

Åtgärder:

1. Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Synpunkter:

Bildningsnämnden har inga synpunkter.

Effektmål 3b – Kommunledningsförvaltningens kommunikationsenhet ska ta fram information om Lokal Kemikalieplan till förvaltningarna, bolagen och allmänheten.

Åtgärder:

1. Kommunikationsplan och aktivitetsplan.
2. Information på Trelleborgs hemsida och sociala medier.

Synpunkter:

Ansvar för dessa åtgärder bör ligga på kommunstyrelsen genom kommunikationsenheten. Därutöver kan bildningsnämndens verksamheter, samt övriga nämnder och bolag, behöva medverka i arbetet.

Effektmål 5a – Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Åtgärder:

1. Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Synpunkter:

Samma åtgärd som under effektmål 3a (se ovan). Bildningsnämnden har inga synpunkter.

Effektmål 6a – Senast 2023 ska samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ha etablerats enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun

Åtgärder:

1. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer ska etableras senast 2023 enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Synpunkter:

Av kemikalieplanen framgår det etablering av samverkan ska ske genom ledningsgruppen där bildningsförvaltningen kommer att vara representerad och där olika intresseföreningar ska ingå. Åtgärden genomförs således, enligt bildningsnämndens bedömning, genom arbete enligt handlingsplanen för den lokala kemikalieplanen (se effektmål 3a och 5a ovan). Bildningsnämnden har inga synpunkter.

Kostnader

Enligt beslutet att remittera Lokal kemikalieplan för Trelleborgs kommun till samtliga nämnde och bolag, ska nämnderna och bolagen kostnadsberäkna arbetet med åtgärderna i planen.

Bildningsnämnden ser att det är svårt att kostnadsberäkna de olika åtgärder som berör bildningsnämnden. När det gäller krav i upphandlingar samt utfasning och utbyte av produkter kan bildningsförvaltningen inte bedöma hur dessa åtgärder kommer att påverka bildningsnämndens kostnader.

I övrigt handlar bildningsnämndens medverkan om arbetstid för de personer som ska representera bildningsförvaltningen i ledningsgruppen och/eller arbeta med de olika åtgärder där bildningsförvaltningen kommer att vara involverade.

Bildningsförvaltningen gör en grov bedömning att det handlar om ca 0,5 tjänst till en total kostnad om ca 430 tkr/år.